

İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği)

Mehmet Aksüt¹, Songül Ateş², Sevgi Balaban², Ayşegül Çelikkanat³

¹ Mega Eğitim Danışmanlık, Uşak

² Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak

³ Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğü

dr.aksut@gmail.com

ssongulatess@gmail.com

sevgi_45_89@hotmail.com

aysegul7777@mynet.com

Özet: İnternet kullanımında sosyal ağlar önemli bir yer tutmaktadır Facebook.com adlı site bugün yaklaşık olarak 400 milyon kullanıcıya erişmiştir.

İlk ve ortaöğretim çağındakilerin facebook hesabı olması, bunu kullanma amacı, bu hesabı ne kadar süreyle kullandığı gibi kişisel bilgileri saptama ve kullanıma ilişkin tutumları belirleme amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

Çalışmada tarama yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın evreni ortaöğretim ve ilköğretim öğrencileri, Örnekleme ise 177 ortaöğretim, 180 ilköğretim olmak üzere toplam 357 öğrencidir.

Araştırma bulgularına göre; ilköğretim öğrencileri “Facebooktaki paylaşımlar sayfa sahibinin popülerliğinin göstergesidir (3,61)” ve “Facebookta görüntülü konuşmayı yararlı buluyorum (3,53)” görüşünde birleşirken, ortaöğretim öğrencileri “Facebook hesabımı dondurabilme hakkı beni rahatlatır (3,40)” ve “Facebooka mobil bağlanabilme olanağı yararlıdır (3,03) görüşünü benimsemişlerdir. Yine ilköğretim öğrencileri “Babamın facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir (2,09)” ve “Annemin facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir (2,12)” seçeneklerine, ortaöğretim öğrencileri “Facebooktaki oyunlar yararlıdır (1,63)” ve “Özel resimler de facebookta paylaşılmalıdır (1,64)” seçeneklerine en düşük düzeyde katılmaktadırlar.

Araştırma sonucunda; ilköğretim öğrencilerinde görsellik ön plana çıkarılırken, ortaöğretim öğrencilerinde güvenlik ve internete kolay bağlanabilme önemsendiği görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin ana babaların kontrolü konusunda gönülsüz oldukları görülürken, orta öğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimleri paylaşmayı tercih etmedikleri saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Sosyal ağlar, facebook, ilköğretim, ortaöğretim öğrencileri, tutum.

The Attitudes Of Primary And High School Students Towards Social Networks.(An Example Of Facebook)

Abstract: Social Networks are very important on using internet. Today www.facebook.com has reached 400 milion users.

The aim of this study is to determine whether primary and high school students have got a facebook account,why they use this account and how log time they have got it. And an other aim is to determine their attitudes towards facebook.

In the study, documentary exploration method was used. In this study survey method was applied for data collection. The research population is consisted of primary and high school students. The sampling group is consisted of 177 high school students and 180 primary school students totally 357 students.

According to the research; primary school students think that “the shares on facebook shows the popularite of the owner of the account.”(3.61) And “ video conservation is useful on facebook”(3.53). High school students think that “freezing facebook account relieves.”(3.40) and “ It is useful to connect by mobile to facebook.”(3.03) And primary school students at least prefers “my father has got facebook account and can see my shares.”(2.09) And “my mother has got a facebook account and can see my shares.”(2.12) High school students at least prefers “the games on facebook are useful.”(1.63) And “special files should be shared.”(1.64)

At the end of the research; the visuality comes to foreground for primary school students but high school students take care of safety and connecting easily. Primary school students are not willing about control of their parents. High school students don't prefer playing games and sharing special photos.

Key words: Social Networks, Facebook, Primary school, High school students, attitude

1. Giriş

Bireylerin farklı amaçlarla internet kullandıkları bilinmektedir. İnternetin sağladığı olanaklarla, sosyal yaşam, iletişim ve eğitim gereksinimlerinin karşılanması için kontrollü bir şekilde internet kullanmaları gerekmektedir. İnternet kullanımında sosyal ağlar önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyal ağ terimi ilk kez 1954 yılında Barnes tarafından, kişinin çevresindeki diğer insanlarla olan ilişkilerini tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Ona göre Sosyal ağlar birbirleriyle etkileşimde olan ve kişi için psikolojik öneme sahip bireylerden meydana gelmektedir. [3]

Friendster, Facebook, CyWorld ve MySpace gibi sosyal ağ siteleri bireylerin kendilerini ifade etmesini ve sosyal ağlar vasıtasıyla başkaları ile bağlantı kurmasına izin verir. Bu siteler, ortak düşüncede olan kişileri bir araya getirir. Online sosyal ağlar başkalarına kendilerini temsil profilleri üzerinden bireylerin sık sık etkileşim içinde olmaları internet topluluklarını meydana getirmektedir. Facebook uygulaması, kullanıcılarına kendilerini tanıtıcı online bir profil sunarak üyelerinin birbirlerini görmesine imkan tanır. Böylece üyeler profilleri üzerinden birbirlerinin hobileri, ilgi alanları, müzik zevkleri ve romantik ilişki durumunu öğrenirler, birbirlerinin profil bilgilerini görebilir, sayfalarına yorum yazabilir, ortak çıkarılara dayalı sanal gruplara katılabilirler. [7]

Facebook kullanımı dünya üzerinde gittikçe artmaktadır. İstatistiklere göre dünyada en çok facebook kullananların başında sırasıyla Kuzey Amerika, Avrupa ve Latin Amerika ülkeleri gelmektedir. [6]

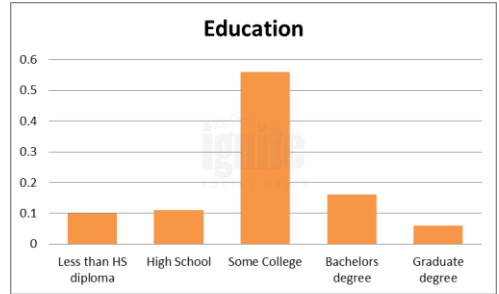
Yapılan son istatistiklere göre Facebook.com adlı sitenin bugün yaklaşık olarak 400 milyon kullanıcıya eriştiği belirtilmektedir. Bununla beraber, site içinde her gün yaklaşık 60 milyon kişinin durum güncellemesi yaptığı,

siteye her gün 3 milyardan fazla fotoğrafın yüklendiği de ortaya çıkan çarpıcı veriler arasındadır. [11]

Facebook kullanma yoğunluğu, bir kişinin yaşam memnuniyeti ve benlik saygısı derecesine göre değişmektedir. [5]

Yapılan bir araştırmada; eğlence, iletişim ve eğitim konusunda çok yararı olan sosyal ağların, aynı zamanda çocukların Facebook'ta çok zaman harcamalarına, gerçek olmayan bilgileri beyan etmek zorunda kalmalarına, tanımadıkları kişilerle iletişim kurmalarına neden olduğu saptanmıştır. [1]

İngiltere'de yapılan başka bir çalışmada Facebook'un eğitim dağılımı şu şekildedir. [4]

Şekil 2. Sosyal Paylaşım Sitelerini Okul Çeşidine Göre Eğitim Amaçlı Kullanma Durumu

Üniversite öğrencilerinin % 93'nün facebook hesabı olduğu ve bunların çoğunun bir günde ortalama 47 dakika facebookta zaman harcadıkları görülmüştür. [10]

Çocukların yaratıcılıklarını bireysel aktivitelerle sergilemeleri yerinde bir davranıştır. Bunun gerçekleşmesi için internet dahil her türlü olanak onlara sunulmalıdır. Sosyalleşmeleri açısından sosyal ağlar da katkı sağlayabilir. Bunun bilinçli bir şekilde kullanımı eğitimcilerin işini de kolaylaştırabilir. Ancak kullanım sırasında bağımlılık ya da istenmeyen durumların yaşanması önlenmelidir.

Araştırmacılar sosyal ağlar aracılığı ile yaşanan ya da yaşanabilecek problemleri belirtmektedirler. Bu nedenle problemlerin önlenmesi ve sosyal ağların eğitime sağlayabileceği katkılar konusunda da okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitime alınmasını önermektedirler. Öğrencilerin sosyal ağları kullanmaları kişisel haberleşme açısından yararlıdır. Ağ aracılığı ile görüşecekleri tanımadığı kişiler tarafından tehlikeli sayılabilecek durumları yaşamaları da mümkündür. Bu konuda öğretmenler ve diğer yetişkinlerin onları bilgilendirmeleri gerekmektedir.

Sosyal ağların en çok ilgi çekmelerinin nedenlerinden bir tanesi, insanların kişisel ilişkilerini daha gözle görünür ve hiç olmadığı kadar ölçülebilir kılmaları olarak gösteriliyor. Örneğin, gündemdeki haberler hakkında güncellemeler yapan Twitter gibi sosyal ağlar, büyük haber kaynakları için önemli bir araç haline geldi. [9]

Şekil 1. Sosyal Paylaşım Sitelerinde Ziyaretçi Sayısı

Bir araştırma sonucunda; ortaöğretim öğrencilerinin büyük çoğunluğunun “yeni çevre edinme” amacıyla facebook kullandığı, facebook hesabı açmada “arkadaşlarının etkili olduğu”, üç yıldan beri facebook hesabı olduğu, hemen her gün facebooku ziyaret ettikleri saptanmıştır.[2]

Teknoloji her yerde artık faaliyetlerimizi, on-line off-line olarak sınırların dışına çıkmaktadır. İnternet'e cep telefonuyla erişen (ABD) kullanıcılarının sayısı 2008 yılının Ocak ayında 10,8 milyon iken 2009 yılı Ocak ayında 22.4 milyona ulaşarak % 107 arttı. [8]

2.Araştırmanın Amacı

İlk ve ortaöğretim çağındakilerin facebook hesabı olması, bunu kullanma amacı, bu hesabı ne kadar süreyle kullandığı gibi kişisel bilgileri saptama ve kullanıma ilişkin tutumları belirleme amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

3.Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada tarama yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın evreni ortaöğretim ve ilköğretim öğrencileri, Örneklemi ise 177 ortaöğretim, 180 ilköğretim olmak üzere toplam 357 öğrencidir.

	Frekans		Yüzde	
	İlk	Orta	İlk	Orta
Kız	80	98	44,63	55,56
Erkek	100	79	55,37	44,44
Toplam	180	177	100,00	100,00

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Durumu

Araştırma aracının güvenilirliği (Reliability Statistics - Cronbach's Alpha) 73,6 olarak bulunmuştur.

4.Araştırmanın Bulguları

Araştırma bulguları iki kategoride değerlendirilmiştir. Birinci kategori yüzdelerden oluşmaktadır. İkinci kategori ise ağırlıklı aritmetik ortalamalara göre değerlendirmedir. Yorumlar her iki değerlendirme sonuçlarına göre yapılmaktadır.

	Frekans		Yüzde	
	İlk	Orta	İlk	Orta
Yeni Çevre Edinme	76	65	42,22	36,72
Kendini Tanıtma	4	20	2,22	11,30
Merak	84	57	46,67	32,20
Bilgi Edinme	16	35	8,89	19,77
Toplam	180	177	100,00	100,00

Tablo 2. Katılımcıların Facebook Kullanma Amacı

Tablo 2'ye baktığımızda “yeni çevre edinme” nin yüksek olduğunu görmekteyiz. Yaş itibari ile bu seçeneğin yüksekliği olasıdır.

	Frekans		Yüzde	
	İlk	Orta	İlk	Orta
Arkadaşlarım	161	142	89,44	80,23
Ailem	0	7	0,00	3,95
Akrabalarım	11	8	6,11	4,52
Diğer	8	20	8,94	24,93
Toplam	180	177	100,00	100,00

Tablo 3. Katılımcıların Facebook Üyesi Olmalarında Kimin Etkili Olduğu Durumu

Katılımcıların Facebook sayfası açmasında arkadaşlarının en fazla etkili olduğu görülmektedir.

	Frekans		Yüzde	
	İlk	Orta	İlk	Orta
Yeni	48	9	26,67	5,08
1 yıldan az	52	16	28,89	9,04
2 yıldan az	36	42	20,00	23,73
3 yıldan az	25	54	13,89	30,51
3 yıldan fazla	19	56	10,56	31,64
Toplam	180	177	100,00	100,00

Tablo 4. Katılımcıların Facebook Kullanıcısı Olma Süresi

Katılımcıların büyük çoğunluğu 3 yıl ve daha fazla süreden beri facebook kullanmaktadırlar.

	Frekans		Yüzde	
	İlk	Orta	İlk	Orta
Hergün	0	79	0,00	44,63
Haftada birkaç kez	84	67	46,67	37,85
Haftada bir kez	56	11	31,11	29,06
Ayda bir kez	40	20	22,22	11,30
Toplam	180	177	100,00	100,00

Tablo 5. Katılımcıların Facebook Kullanma Süresi Katılımcıların yarısına yakını her gün Facebook sayfasına girmektedir. Haftada birkaç kez girenler de az değildir.

	Ortalama
Facebook hesabımı dondurabilme hakkı beni rahatlatır	3,40
Facebooka mobil bağlanabilme olanağı yararlıdır	3,03
Facebookta siber tehlikelerden korunacak kadar bilgiye sahibim	2,95
Facebook hesabında gerçek bilgiler verilmelidir	2,62
Facebook duygu paylaşımında çok etkilidir	2,51

Tablo 6. Ortaöğretim Öğrencisi Katılımcıların Tutumlarına İlişkin Ağırlıklı Ortalamalar (Yüksek Düzey)

Ortaöğretim öğrencileri “Facebook hesabımı dondurabilme hakkı beni rahatlatır (3,40)” ve “Facebooka mobil bağlanabilme olanağı yararlıdır (3,03) görüşünü benimsemişlerdir.

	Ortalama
Facebooktaki paylaşımlar sayfa sahibinin popülerliğinin göstergesidir	3,61
Facebookta görüntülü konuşmayı yararlı buluyorum	3,53
Facebook duygu paylaşımında çok etkilidir	3,32
Facebook kültürel yapımıza olumlu katkılar sağlar	3,16
Facebook kullanmak sözel zekâ ve yaratıcılığı geliştirir	3,00

Tablo 7. İlköğretim Öğrencisi Katılımcıların Tutumlarına İlişkin Ağırlıklı Ortalamalar (Yüksek Düzey)

İlköğretim öğrencileri “Facebooktaki paylaşımlar sayfa sahibinin popülerliğinin göstergesidir (3,61)” ve “Facebookta

görüntülü konuşmayı yararlı buluyorum” (3,53)” görüşünde birleşmektedir.

	Ortalama
Annemin facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir	2,08
Facebook kullanmak sözel zekâ ve yaratıcılığı geliştirir	1,94
Facebookta geçirilen zaman yararlıdır	1,85
Özel resimler de facebookta paylaşılmalıdır	1,64
Facebooktaki oyunlar yararlıdır	1,63

Tablo 8. Ortaöğretim Öğrencisi Katılımcıların Tutumlarına İlişkin Ağırlıklı Ortalamalar (Düşük Düzey)

Ortaöğretim öğrencileri “Facebooktaki oyunlar yararlıdır (1,63)” ve “Özel resimler de facebookta paylaşılmalıdır (1,64)” seçeneklerine en düşük düzeyde katılmaktadırlar.

	Ortalama
Facebooktaki oyunlar yararlıdır	
Facebook hesabında gerçek bilgiler verilmelidir	2,65
Facebookta siber tehlikelerden korunacak kadar bilgiye sahibim	2,65
Özel resimler de facebookta paylaşılmalıdır	2,56
Annemin facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir	2,12
Babamın facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir	2,09

Tablo 9. İlköğretim Öğrencisi Katılımcıların Tutumlarına İlişkin Ağırlıklı Ortalamalar (Düşük Düzey)

Yine ilköğretim öğrencileri “Babamın facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir (2,09)” ve “Annemin facebook hesabı var ve paylaşımlarımı görebilir (2,12)” seçeneklerine en düşük düzeyde katılmaktadır.

5.Araştırmanın Sonuçları ve Öneriler

Araştırma sonucunda; ilköğretim öğrencilerinde görsellik ön plana çıkarılırken, ortaöğretim öğrencilerinde güvenlik ve internete kolay bağlanabilme önemsendiği görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin ana babaların kontrolü konusunda gönülsüz oldukları görülürken, orta öğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimleri paylaşmayı tercih etmedikleri saptanmıştır.

Sosyal ağ kullanıcılarının hesap açarken bilgilendirme notlarını okumaları sağlanmalıdır. Kötü niyetli kişilerin onları ne gibi tehlikelerle karşı karşıya bırakabileceği hatırlatılmalıdır.

Kaynaklar

[1] Aksüt M., S. Ateş (2011) “Çocukluk Çağındaki Bireylerin Sosyal Paylaşım Sitelerindeki Profillerinin Değerlendirilmesi (Facebook Örneği)” **28.Ulusal Bilişim Kurultayı**, 26-29 Ekim 2011,J W Marriot Hotel Ankara.

[2] Aksüt M., S. Ateş, S. Balaban (2011) “Lise Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları” XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı, 30 Kasım-2 Aralık 2011, **Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü**, Bornova, İzmir

[3] Can F. “Yakın İlişkilerde Sosyal Ağın İlişki Nitelikleri İle Bağlantısı”, **T.C.Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı**, , Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2009

[4] Chappell, Brian (2011) ”Social Network Analysis Report – Geographic – Demographic and Traffic Data Revealed”, <http://www.ignitesocialmedia.com/social-media-stats/2011-social-network-analysis-report/#Facebook>

[5][Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). "The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites". *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), article 1.
<http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue4/ellison.html>]

[6] "Facebook Users In The World Facebook Usage And Facebook Penetration Statistics By World Geographic Regions"
<http://www.internetworldstats.com/facebook.htm>

[7] Gülbahar Y., F. Kalelioğlu, O. Madran (2010) "Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı, XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, 2-4 Aralık 2010, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ayazağa, İstanbul

[8] Griffiths, Marie, Aleksej Heinze, Ben Light, Paul Kiveal, Tanvi Sethi, "Facebook, YouTube, MySpace: can Web 2.0 social networking sites nudge the boardroom – the

evolution of CRN 2.0 research agenda?" 2010.
http://usir.salford.ac.uk/9352/2/UKAIS2010_ahv4.pdf

[9] Hürriyet Gazetesi (2010) "Gelişen sosyal ağlar ne getiriyor, ne götürüyor?"
http://www.hurriyet.com.tr/planet/13643594_p.asp

[10] Sheldon, Pavica , "The Relationship Between Unwillingness-to-Communicate and Students' Facebook Use Louisiana State University", Baton Rouge, LA, USA.
<http://uahuntsville.academia.edu/PavicaSheldon/Papers/150149/>

[11] Şahin M. S.V. Sarı, (2011) "Basında Facebook İstismarı ve Toplumdaki Yansımaları"
<http://www.sosyalmedyahaber.com/akademik-calisma-basinda-facebook-istismari-ve-toplumdaki-yansimalari/>